

LE JOURNAL BIELORUSSIEN
„LA PATRIE“DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG
„DAS VATERLAND“

№ 14 (296)

Нядзеля, 1 красавіка 1956 г.

Радасны Вялікдзень

Кажны год сьвітае нам ён разам з раннімі адраджаючай вясною пад шум зымівочых зімовую закарэлісьці патокаў, пад паднебесны кантріт мілага хлебаробу жаваранку, пад набожна-радасную сымфонію раззвоненых і рассыпаваных съвятнія ды пад чульі віншавальны гоман разгавельных хат...

Вялікдзень — съвята натуральнай і духова-наднатуральнай радасці — як ён нам мілы! Тому з такою тугаю й духова-глыбакія вялікапосны падрхтовай яго чакаем, спатыкаем і съвятыем. Тому гэтулькі абрадавых літургійных і народных формаў таго съвятавання зляжылася. Тому з такой багаўянісцю адпраўляем Вялікі Тыдзень і съпяшаемся на завяршаючу яго Рэзурэкцыю...

Вялікі Тыдзень! Тому, хто перажываў яго ў беларускай вёсце, сваім традыцыйным значэннем, а галоўна, глыбака-набожным настроем, ён такі-ж не забыты, як і сам Вялікдзень. Сягнем памяцю цю да перажыгатэй там на міті бацькаўшчыне; як вясіннаю пагоду надхіманімі грудзі ў зарумененія твары ў Вербную Нядзелю, шчыра насыпіваўшыся ў съвятні, абdziліся потым звычайна-жартавільным «Ня я б'ю — вярда б'е...», ідуць дадому... А той Вялікі Чацьвер — урачысты спамін устаноўлены Найсвяцейшай Эўхарысты — із сваім ціхім гарачым паклонствам ў Цяжніцы, загавінамі званоў і музыкі... Вялікая Пятніца ў Сыбота, натхнёныя таемнай цішынай съвятога спачувальнага суму ў жалобы (жая, перакананы народу, навет і прырода адчувае), а свабаднейшымі ад перадсъвяточных турботаў вечарамі й'цэлымі начамі точныя ў моры съвятая ахварных съвечак ды да сълёз кранаючых «Песьні Жальбы», у якіх разважаеца съв. Мука Збавіцеля — усё гэта ўда съння стаіць у паміці ѹжывымі рэхамі адбіваша ў затужанай па роднай мінуласці душы. Нішто гэтак не падносіла рэту гэтых найсвяцейшых дзён і не адрознівала іх ад ролігінасці іншых краёў, як тая на дзіве шчырыа падожнасць нашага народу.

Культурны съвет добра знае ўсе падрабіцы пераказаў пра экстаз захаглення ўкрыжаваным Хрыстом съв. Францішка з Асыжу ды ягонай духовай сястры съв. Кляры, або гіппанская пакутніца Тэрэзы з Аўлю ці італьскай съв. Кацірны Сесэскай ды іншых. Але той-же культуры съвет ня знает бадай нічога пра шчырую веру й глыбокую падожнасць нашага народу; пра тое, якім перажываньем адбівалася, а съння ў катакомбах бальшавіцкае няволі що глыбей мо адбіваша, съвятаваньне Вялікадзянь з ягоным духовым уздейштвіем у Збавіцельных цярпеніях праз пост, культ крыжа й гробу (Плащаніцы), як і ўздейніцвам тръпом-фальянарадасці.

Ці-ж мы не съпяшаемся кожны год на Рэзурэкцыю з такай назывчайной падсетай да як ўдзейнічаем із шчырым перажываньем у той рытуальна-съвятавальний радасці? Першое, што да жывога кране нас, дык гэта тая прастарава папулярная чарубона-мэліядычная песьня рэзурэкцыйнай працэсі.

Вялікі дзень для нас настаў, якога цэлы съвет жадаў, Сяночна Хрыстос з гробу устаў, Алелюя! Алелюя! Алелюя!

Гэтую песьню дастроў да ўрачыстасці, спарады, нейкі геніяльны, Богам натхнёны, мастак, што ўмёу адчува пратрэбу сэрца людзкога, упрыгожваючи простыя, але поўныя цудобнага дзіва, слова незразу́йнай красою мэліядынага матыву. На каго песьня гэтая ня дзеє! У каго ня выклікае найшляхтнейшых перажываньняў! Яна мае чарадзейную сілу і найхаладнейшыя рэлігійныя душы адараўца ад зямлі, ад шэрх будняў да нябесных высяў, ад усаго дачаснага да вечнага, ад горкага суму й прыгублення да надзейнай радасці. Яна падымае, гойц і задзініе! Яна персаношыць у край родны, абрацдзявае і пацяшае!...

Касцёл съв. Пятра ў Вільні.

Із збору д-ра Гоція

аб панікаючых муках і съмерці на любімі слухаць. Не малі бо ўчеець таго, што іхні Вучыцель, якому былі паслушміныя вятырі ў хвалі разбушавана-га мора ды найлюцейшыя дэманды, які аздараўляў хворых і падымавіз магілы ўмерлых, каб ён дапушчаў на Сібіе ганьбы зьдзекаў і крыжавай съмерці. Не разумелі, што гэта мусіла стацца, было бо ў плянах Несканчатнай Любові да людзтва, гатоўскай цирпець да браварства за ўміланых, Калі-ж апосталы ў вучні пабачылі жах упакарэння Збавіцеля ў балючай драме асуду й крыжавай дарозе ды на самай Гальгоце, яны із страху перад жыдойскай закатніцай паўцікалі, адмахваючыся ад супольнасці з Падсудным. Пэўна-ж, вінават гэтаму, што іхні галоўна на прастарава пакрываючы адрадчэльне, бо-ж прывязанасць ў любасць да свайго Вучыцеля яны не пазбыліся. І калі так сумавалі й дрыжэлі зъблітэжаныя ўжо трэці дзень — раптам, як пірун, ударае іх вестка, што Хрыстос устаў жывы з гробу! І нозубаве ў Ягоным перадухоўленым (І да Кар. 15, 44) съветазарным целе агледаюч Яго, зы Ім гутараць, а на-вет частующа! Ці можна выказаць словамі той вулькан іхнай радасці? У пасміротных чорных хвілінах ужо па-

сціннаў. Яна ажыўляе так-жа й кажнага з нас, дарагі Чытачы, заўсёды, які толькі пачуе адраджэнскую вісноўнай пісьменай цытаваную рэзурэкцыйную песьню, асабліва ейную наступную строфу:

Пякельну нетру звянаў,
Усенькіх злыднія паканай,
А грэшны ласку дараваў,
Алелюя!..

Страчаную прац грах ласку такога-ж, як Ягонае, згробустання, бо съмерці нас съміротных Ягонай адкупіцельнай съмерці ўжо паканана, і мы напэўна згробустанем, каб ніколі ўжо больш на ўміраць.

Напагляд, аж да наўнасці простыя слова, а як-ж глыбока згадваючы і заспакойваючы натуральную туту ѹ жаданыні чалавека. Найлігчай гэта зразумеи хіба ў нашыні, пякельнай нетры, часы, калі съмерці косіць бязылігасна людзей, калі злыдні лютыя так расплюшыліся й не даюць жыцця. І тыя злыдні вось — на вялікую нашу радасць — прайдай і ўсемагутнай дабравыснага Божай да такай ступені пакананыя, што на страшнае нам і ўсміярочванье іхнія, бо... згробустанем.

Вялікую силу дае людзям вера ў гэтую дому. Асабліва тым пераследаваным,

ВОРГАН БЕЛАРУСКАЙ НАЦЫЯНАЛЬНА- ВЫЗВОЛЬНАЙ ДУМКІ

DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG „ВАСКАУШЧИНА“ („VATERLAND“)

Herausgeber: Vladimir BORTNIK

Postadresse: Die Weissruthenische Zeitung „Baékausčyna“ („Das Vaterland“),

(13 b) München 19, Schlossfach 69.

Druck: „LOGOS“, Buchdruckerei u. Verl., G.m.b.H., München 8, Rosenheimer Str. 46 a.
Цена паза Нямеччыны: ЗША — 20 цэнтаў, Канада — 20 ц., Ангельшчына — 1 шылінг, Францыя — 20 фр., Бэлгія — 5 фр., Аўстралія — 1 шылінг, Аргентына — 2 пэзо. У іншых краінах раўнавартасць 15 ам. цэнтаў. Цена лётніцкай поштай у заакіяніскіх краінах — 30 ам. цэнтаў. — Падвойныя нумары каштуюць падвойна.

Банкове конто: Zeitung „Baékausčyna“,

Konto Nr. 357-125, Bay. Hypotheken- u. Wechselbank, München.

ГАЗЕТА ВЫХОДЗІЦЬ РАЗ У ТЫДЕНЬ — ЦАНА 50 Н.Ф.Н.

ГОД ВЫДАННЯ 10

Усім Беларусам Каталіком

Вясёлага Вялікадня!

што йдуць на шыбеніцу, расстрэл, што насыці, гатоў скардзіцца: «Цяжка нам, глядзіць смерці ў вочы на веніных франтах, у выгнаніскіх катаргах, дзе марнуюцца на раз маладое, не празьбытае, адвартонка ў съвятыні, паніжаныя. Іхнія з пераможнікамі, паніжаныя, упакораныя, на раз сталіся пераможнікамі, вывішаныя над усімі. Замест сумлевай, напоўнай іх магутнай радасці, што споўнілася іхня вера ў нараду.

Тая радасць на шыбеніцу, глядзіць, што насыці, гатоў скардзіцца: «Цяжка нам, глядзіць смерці ў вочы на веніных франтах, у выгнаніскіх катаргах, дзе марнуюцца на раз маладое, не празьбытае, адвартонка ў съвятыні, паніжаныя. Іхнія з пераможнікамі, паніжаныя, упакораныя, на раз сталіся пераможнікамі, вывішаныя над усімі. Замест сумлевай, напоўнай іх магутнай радасці, што споўнілася іхня вера ў нараду.

Але ўсё-ж на трэба паддавацца пэсы-мізу, глядзічы на зло, і калі тое зло, і ў нас, раскаеных ад граху, і ў іхлым съвеце Збавіцель паконвае. «Радасць — гэта вялізіната хрысціянства», — цывердзіц Чэстэртон, — якое чалавечтва перад Хрыстом ніколі ня мела; калі мы дарыты згубім туго радасці, павтарынасцю, адным словам — радасцю, што выкідаеца так, які-бы жыў.

Але, на глядзічы на ўсё вышэй сказанае, што заахвочвае да тae радасці, на глядзічы на добры пыркляд і съвітах, і пабожнага народу нашага, не адзін адзядолены Чытач наш, і не бяз спу-

Дрыгей

Францішак Аляхновіч

(з радыёвой хвалі «Вызваленіе»)

У 1943 годзе, у сакавіку месяцы, загінуў у Вільні на 60 годзе жыцця наўядытнай беларускай драматург і ведамы публіцыст Францішак Аляхновіч. Загінуў на вельмі важкім адрэзку беларускай вызвольнай барацьбы ў часе рэдагавання беларускай супрацьбальшавіцкай газеты. Бальшавіцкі агент-забойца, падасланы аж з-паза фронту вайны, уварваўся ў памешканье Аляхновіча і трymа разамі стрэламі з пісталету паджыкі ў яго трупам.

Трагічна съмерць Францішака Аляхновіча, як і ягоны ўсёві жыццёўшы шлях, зъяўляючыся тыповымі для перадавай беларускай інтэлігенцыі нішчанай бальшавікамі за тое, што мелі адвату думы пасвойму ды змагацца за волю свайго народу.

Францішак Аляхновіч быў сынам музыкі з аркестры віленскага тэатру. З малых годоў уроц у тэатральнай мастацтве, якому пазней аддаў бальшынно сваё творчтва. Маючы 23 гады скончыў драматычную школу ў Варшаве, пасля чаго пачаў кар'еру актора ў Гданісці Гданіскім і Бурбісам, Аляхновіч пачаў свае выступы на беларускіх спектаклях у Вільні. Адначасна прысьвяціў сваё піароўскім віленскім часапісам на баронне пакрыўдженых і прыгнечаных рэсейскім царскім рэжымам. Мусіў адсцезаць да гэтага востраў і прадставіць на памежнай арэне.

Але што за гіронія!.. І то не толькі над Аляхновічам, але й над Беларусамі наацілі, якія падзеленыя рэйкі мяжой, трапілі пад дэльве акупацій: бальшавіцкую ў польскую. Вызваленіе Аляхновіча з Салавецкай катаргі — бязумноса радасная падзея — была звязана з трагічнай роачісцяй акупаціі: гандлівалі найвыдатнейшымі, найздаленішымі сънімамі беларускага народу, якія ўласнічылі яго трупам.

Але што за гіронія!.. І то не толькі над Аляхновічам, але й над Беларусамі наацілі, якія падзеленыя рэйкі мяжой, трапілі пад дэльве акупацій: бальшавіцкую ў польскую. Вызваленіе Аляхновіча з Салавецкай катаргі — бязумноса радасная падзея — была звязана з трагічнай роачісцяй акупаціі: гандлівалі найвыдатнейшымі, найздаленішымі сънімамі беларускага народу, якія ўласнічылі яго трупам.

У летнюю рэчніцу 1933 году паміж станцыя Стоўбцы і Негарэлае, што ляжалі ападалі савецка-польскай мяжой, трапілі пад дэльве акупацій: бальшавіцкую ў польскую. Вызваленіе Аляхновіча з Салавецкай катаргі — бязумноса радасная падзея — была звязана з трагічнай роачісцяй акупаціі: гандлівалі найвыдатнейшымі, найздаленішымі сънімамі беларускага народу, якія ўласнічылі яго трупам.

Напісці Аляхновіч больш за ўсіх іншых беларускіх драматургаў. Спад яго піароўскімі выкладчыкамі: «На Антокалі», «Цені», «Вазылішкі», «Бутрым Няміра», «Заручыны Паўлінкі», «На вёсны», «Чорт і баба», «Птушка Шчасціца», «Шчасціўлы муж», «Дзядзька Якуб», «Страх жыцця», «Манька», «Дрыгва», «Каліс», «Пан міністар», «Лес шуміць», «Няскончаная драма», «Кругі на круці, а траба памярці».

У бурлівія часы вайны ѹ рэвалюцыі Аляхновіч прайшоў страшны выправацьці, выдатны беларускі вучоны-філіал, аўтар «Беларускай граматкі», Старынна стотысячнай Беларускай Сялінска-Работніцкай Грамады. Аляхновіч із збудовы «беларускага дому» сядзе на волю з бальшавіцкай катаргі, каб пачаць новае творчое жыццё, а Тарашкевіч із збудовы «беларускага дому» сядзе на волю з бальшавіцкай катаргі, каб пачаць нов

